



KERK-KRANT

GELOOFSGEMEENSCHAP AUGUSTINUS
EINDHOVEN

Jaargang 10, nummer 10

17 april 2022

PASEN 2022



Door het donker heen
bent u aan het licht gekomen.
Opgestaan in ons hart,
leven wij uw boodschap

Om mensen begaan zijn,
was uw opdracht.
U was een licht voor allen,
de minsten eerst

Uw licht straalt.
Er is geen duister meer
De dood is gekeerd.
Wij leven naar U toe.

Halleluja,
Christus is verrezen,
Opgestaan uit de dood,
Voorgoed.

René Hornikx

Liturgiekalender april-mei

Indien je de weg van Christus wilt gaan en echt christen wilt zijn, dan moet je geen andere weg willen gaan dan die Hij gegaan is.
Augustinus

+

Zondag 17 april '22, 9.30 uur:	1e Paasdag: Zien en geloven
Lezingen:	Handelingen 10,34a.37-43 en Johannes 20,1-9
Voorganger:	Louis Mulder, osa en Johan Wolbrink, diaken
Maandag 17 april '22	2e Paasdag: Geloven doe je samen
Lezingen:	Handelingen 2,14.22-32 en Matteüs 28,8-15
<i>Aansluiten bij Glorieux</i>	
Zondag 24 april '22, 9.30 uur:	2e zondag van Pasen: Eerst zien en daarna geloven
Lezingen:	Handelingen 5,12-16 en Johannes 20,19-31
Voorganger:	René Hornikx, pastoraal werker
Zondag 1 mei '22, 9.30 uur:	3e zondag van Pasen: Jezus staat op in je hart
Lezingen:	Handelingen 5,27b-32.40b-41 en Johannes 21,1-19 of
21,1-14	
Voorganger:	Joost Koopmans, osa
Zondag 8 mei '22, 9.30 uur:	4e zondag van Pasen: Zijn stem verstaan
Lezingen:	Handelingen 13,14.43-52 en Johannes 10,27-30
Voorganger:	Rob Kosterman, diaken
Zondag 15 mei '22, 9.30 uur:	5e zondag van Pasen: Houdt van elkaar
Lezingen:	Handelingen 14,21-27 en Johannes 13,31-33a.34-35
Voorganger:	Marleen Kremers, geestelijk verzorger
Zondag 22 mei '22, 9.30 uur:	6e zondag van Pasen: De heilige Geest zal jullie helpen
Lezingen:	Handelingen 15,1-2.22-29 en Johannes 14,23-29
Voorganger:	Johan Wolbrink, diaken
Donderdag 26 mei '22	Hemelvaart: Dankt God om Jezus
Lezingen:	Handelingen 1,1-11 en Lucas 24,46-53
<i>Aansluiten bij Glorieux</i>	
Zondag 29 mei '22, 9.30 uur:	7e zondag van Pasen: Bidden om eenheid
Lezingen:	Handelingen 7,55-60 en Johannes 17,20-26
Voorganger:	Annelies Rosier, geestelijk verzorger

Gebeden voor Oekraïne

God van de vrede,
opgeschrikt door het geweld en de agressie,
door de oorlog die losgebarsten is in Oekraïne,
wenden wij ons tot U.
Gij wilt geen oorlog, Gij wilt dat mensen elkaar opbouwen
en zich samen inspannen voor harmonie in uw mooie wereld.
Kom ons te hulp.
Wees nabij aan hen die nu te lijden hebben en zelfs hun leven geven.
Wees ook nabij aan de agressors, opdat zij beseffen waar zij mee bezig zijn.
Dat ieder zich bekere tot U en tot de ander, als enige weg tot vrede.
Dat uw mildheid en liefde de harten bereid maakt
om uw vrede te ontvangen en uit te dragen.
Zo bidden wij U door Jezus Christus, onze Vredevorst.
Amen.

God, met lege handen sta ik voor U.
Onmachtig ook, nu het ene land het andere binnenvalt.
Mijn longen zitten vol lucht om woorden te schreeuwen,
maar mijn mond kan alleen het woord **vrede** vormen.
Met lege handen sta ik hier voor U.
Zend uw Geest van Wijsheid:
dat Hij inzicht geeft aan hen die dit geweld kunnen stoppen.
Zend uw Geest van Kracht:
dat Hij hen die beslissingen kunnen nemen
de moed geeft de weg van vrede te kiezen.
Zend uw Geest van Barmhartigheid:
dat mensen elkaar als mens kunnen blijven zien,
en met barmhartigheid blijven behandelen –
dat angst, woede en haat niet de raadgevers zijn.
En, God, zend uw Geest van Troost:
dat Hij uw ontferming mag laten voelen aan iedereen
die geraakt wordt door de oorlog en het geweld.
God, dat vraag ik U, in Jezus' Naam. Amen.



Engel über Kiew - das soll die ganze
Welt sehen - bitte weiterleiten

Pasen: nieuw leven

Na de doodse wintermaanden kleurt de aarde langzaam groen. Teken van nieuw leven. Ik zie een Afrikaanse vrouw met haar kind op dorre grond staan. Haar houding schreeuwt om eten en drinken. In haar huis zijn de voorraadschappen leeg. Ze wacht op de nieuwe oogst, op nieuw leven, op Pasen.

Pasen wordt in het voorjaar gevierd. Lang voordat er over Pasen werd gesproken, keken mensen reikhalzend uit naar de nieuwe oogst. Die eerste oogst was een feest. De wintervoorraden waren op. Gedwongen werd er gevest. De eerste oogst betekende voedsel, hoop, nieuw leven, toekomst. De eerste gerstoogst van de boeren werd in het Oosten uitbundig gevierd. Tijdens dit feest werd een deel van de nieuwe oogst aan God terug gegeven. Waarom? Uit dankbaarheid, om onheil in gezin en land ver weg te houden en te bidden voor gezondheid en een goede oogst in de zomer. God werd gedankt voor de gaven van leven.

Ook de nomadenvolkeren, de herders vierden de geboorte van de eerste lammetjes in de lente. Een lam werd geslacht en geofferd aan God. Net als de landbouwers om onheil bij mens en dier weg te houden en te bidden voor gezondheid, goede weidegronden en voldoende drinkwater voor mens en dier.

In de eeuwen die volgen, werd dit lentefeest ieder jaar gevierd. Toen Mozes, op verzoek van God, zijn volk wegleidde uit de onderdrukking in Egypte, kreeg dit lentefeest zijn naam: Pesach. Pesach betekent "overspringen, sparen". Velen kennen het verhaal van de uittocht van Gods volk uit Egypte. Na veel plagen en aandringen van Mozes gaf de Farao toestemming om weg te trekken. In de huizen waar de deurposten met het bloed van het lam waren bestreken, werd de oudste zoon gespaard. Op de avond voor vertrek werd er staande gegeten. Het voedsel bestond uit ongegist brood, een pasgeboren lam, bittere kruiden en een mengsel van rozijnen en appels. De spijsen herinneren aan de nieuwe oogst en de bittere tijden in onderdrukking. Naast feest van nieuw leven, werd Pasen vanaf nu het feest van bevrijding, vrij van onderdrukking. Na de vrijlating trok Mozes met zijn volk door de Rietzee, door het water heen naar de vrijheid.

Telkens als er iets bijzonders gebeurde met het volk groeide het Paasfeest aan betekenis. De belangrijkste gebeurtenis die het Paasfeest voor ons heeft gekregen, is het leven, lijden, sterven en opstanding van Jezus, die Christus wordt genoemd. Met het Laatste Avondmaal krijgt Pasen een nieuwe betekenis. Tijdens dit afscheidsmaal van Jezus met de apostelen deelt Jezus symbolisch brood en wijn. En van dit brood en deze wijn zegt hij 'zoals ik brood en wijn met jullie deel, zo geef ik me, morgen, totaal aan jullie'. Brood en wijn zijn vanaf nu symbolen van Jezus zelfgave aan God en aan mensen. Zei Jezus niet: 'Als de graankorrel niet in de aarde valt en

sterft, brengt hij geen vruchten voort?’ Door te sterven aan onszelf, zorgen wij ervoor dat anderen tot leven komen.



Pasen wordt, sinds de uittocht uit Egypte gevierd van de avond naar de morgen, van duisternis naar licht, van dood naar leven.

Ik zie de moeder met haar kind nog staan in een woestijnachtige omgeving. Om haar heen is nog weinig eetbaars. Haar ogen staan droevig. Haar kind huult van honger en van pijn. Ze staat daar, meer dood dan levend. Wie helpt haar naar de overkant waar leven is in overvloed? Wanneer zal ze haar Pasen kunnen vieren, feest van bevrijding, feest van dankbaarheid, feest van nieuw leven? Slechts als wij sterven aan onszelf, aan onze hebzucht en egoïsme en delen, kan ook zij leven, bevrijding vieren en staat Jezus Christus op in ons hart.

René Hornikx

In memoriam Bert de Laat (1948-2022)



Geschrokken hoorden we deze week dat Bert plotseling is overleden.

Hij was wel een poosje uit de running geweest, maar zondag 20 maart heeft hij nog bij ons orgel gespeeld. Bert was een bezige bij. Hij ging graag op vakantie en sportte veel. Hij deed vrijwilligerswerk bij Glorieux en was bij onze Geloofsgemeenschap een vaste kracht aan het orgel.

Bert stond altijd klaar, als er iemand uitviel was het meestal geen probleem voor hem om te komen spelen. Een heel aardig en sociaal mens. We zullen hem erg missen.

Bestuur Geloofsgemeenschap Augustinus Eindhoven

Van vorm naar inhoud

De katholieke liturgie was tot aan het Tweede Vaticaans Concilie een feest voor de zintuigen. De kerkarchitectuur, de kerkinrichting en de gewaden waren een lust voor het oog, het Gregoriaans streelde het gehoor en wierook en kaarsen verspreidden aangename geuren. Deze uiterlijke vormen van de eredienst hadden een stichtelijke uitwerking op de gelovigen.



De mate van uitbundigheid kende gradaties: van de eenvoudige stille mis (zonder zang) gecelebreerd door één priester die bijgestaan werd door twee misdienaars tot de mis met drie heren die gehuld gingen in de mooiste paramenten waar de parochie over beschikte, geassisteerd door een groot aantal acolieten en voor het optische effect nog begeleid door tien of twaalf misdienaars in rode togen. Het koor zong de wisselende gregoriaanse gezangen en de vaste gezangen werden meerstemmig ten gehore gebracht op muziek van een beroemde componist. Om alle gebeden en gezangen te doen opstijgen naar God, werd royaal gezwaaid met het wierookvat. Deze spektakelstukken vonden uiteraard alleen plaats tijdens de kerkelijke hoogtijdagen. De gelovigen namen hieraan deel als toeschouwers.

Als kind heb ik ervan genoten, vooral als ik als misdienaar aan de uitvoering mocht deelnemen. Je had de mooiste plaats in de overvolle kerk en zag alles van dichtbij gebeuren. Je onderging het niet als kijken en luisterspel, je was deelnemer aan iets hogers, iets heiligs. Het sacrale karakter werd nog eens geaccentueerd door het voor het kerkvolk onbegrijpelijke Latijn waarin het geheel zich afspeelde en doordat de celebrant en zijn assistenten gedurende het grootste deel van de plechtigheid de gelovigen hun rug toekeerden.



Onder impulsen van het Tweede Vaticaans Concilie werden in een betrekkelijke korte reeks van jaren de uiterlijke vormen versoberd. Latijn werd Nederlands, de celebrant keerde zich met zijn gezicht naar de gelovigen die ook uitgenodigd werden tot het spelen van een actievare rol.

De vorm werd minder belangrijk, het ging nu veel meer om de inhoud. Deze veranderingen transformeerden de liturgie als het ware van een kijkspel in een viering. De gelovigen konden vanaf nu de gebeden en de lezingen verstaan waardoor zij van toeschouwers deelnemers werden. Ze werden uitgenodigd tot gezamenlijk gebed en de samenzang verstevigde het idee van vieren doe je samen.

In het eerste deel van deze beschouwing heb ik de lof gezwaaid over de oude liturgie. Op sommige plaatsen in Nederland wordt deze 's zondags nog gevierd. Laatst zag ik een dergelijke dienst -de zogenaamde Tridentijnse mis¹- op televisie. Ik heb er met verbazing naar zitten kijken. De mensen die deze rites aanhangen hebben, naar ik meen, veel stappen gemist die in de Kerk gedurende de afgelopen decennia zijn gezet. Zeker, de Kerk heeft veel tekenen des tijds niet of slecht verstaan en er gebeuren nog veel onbegrijpelijke dingen, maar desondanks zijn er toch belangrijke ontwikkelingen geweest waarbij de hervorming van de liturgie zeker niet de minste was.

In onze geloofsgemeenschap gaan we nog een enkele stap verder. Belangrijkste verschil is dat voorgaan niet exclusief meer aan mannen is voorbehouden. Ik nodig de *Congregatie van de Goddelijke Eredienst en de Regeling van de Sacramenten*, het curiedepartement in Rome dat over de liturgie gaat, van



harte uit om op een zondagmorgen op Glorieux eens een viering bij te wonen. Hun ogen en hopelijk hun hart zullen ervan opengaan!

Frans Savelkouls

OKG Studiedag 12 maart in Veldhoven

Na twee jaar was onze studiedag met als titel: *Christen zijn in deze wereld* een feit. De dag was georganiseerd door de vijf kleine geloofsgemeenschappen in Eindhoven en Veldhoven die hiervoor de samenwerking zijn aangegaan: Oase, De Kapel, SOVE, Oud Katholieke parochie Maria Magdalena en de Geloofsgemeenschap Augustinus.

Het is fijn om dit te organiseren met gelijkgestemden en te merken dat je niet alleen lid bent van een klein lokaal clubje, maar ook deel uitmaakt van een grotere beweging van onafhankelijke geloofsgemeenschappen. We hadden 73 mensen in huis, waarvan ca. 60% uit de eigen gelederen, maar

¹ Gaat terug op de vormvoorschriften van het Concilie van Trente (1543-1553).

toch ook uit Haarlem, Rotterdam en Alphen a/d Rijn, naast de vrienden uit Limburgse en Brabantse kringen.

De dag is qua organisatie prima verlopen. Onze gastspreker Frank Bosman heeft de positieve verwachting kunnen waarmaken. Zijn bijdrage was inhoudelijk aan inzichten verrijkend en boeide van begin tot einde: heel toegankelijk met hedendaagse taal en voorbeelden. Kortom een inspirerend betoog. Onze overige gasten van de vier uitgenodigde organisaties, De Wasven boerderij, Vluchtelingen in de knel, Exodus en Present, hebben zich fijn gehouden aan een kort maar inhoudelijk goed inzicht over de activiteiten van hun organisaties. De vier partijen waren een mooie spread van klein naar groot, burgerinitiatief en kerken-initiatieven, en gevarieerde inzichten in de rol van vrijwilligers en zorg daarvoor. Goed voorbereid met weinig dia's, wel persoonlijke verhalen.



Gedurende de dag is veel gezongen en de lunch liep geanimeerd. De catering was prima geregeld en de bezoekers werden regelmatig van drankjes en een hapjes voorzien.

De gesprekstafels daarna aan de hand van de gekozen onderwerpen: invloed, polarisatie, onmacht en uiteindelijk 'kleine steentjes die de stroming in de rivier verleggen' waren geanimeerd. Er werd goed breed gediscussieerd en er zijn wel weer wat goede ideeën opgedaan.



De inhoudelijke bijeenkomst is afgesloten met een inspirerende vesperdienst met een voor deze gelegenheid samengesteld koor dat mooie liederen ten gehore bracht.

Na een afsluitend drankje gingen de bezoekers met een symbolisch afscheidscadeautje naar huis.

Wij kijken terug op een zeer geslaagde dag en fijn dat Antonius in Beweging uit Best het volgend jaar wil organiseren.

Als organiserende werkgroep kijken we heel tevreden terug op de samenwerking die ontstaan is tussen de vijf geloofsgemeenschappen. In onze evaluatie is gesteld dat we dit als een mooie basis zien om te verkennen waar we elkaar kunnen versterken, samen iets oppakken. In de hoop dat het opkomt en moeite loont.

*Namens de werkgroep OKG 12 maart
Carla Piscaer*

Nederland – België (vervolg)

In de vorige editie van de *Kerk-Krant* heb ik u verteld over de S. Michele dei Frisoni, de Friezenkerk. Nu op naar de volgende kerk. En ook daar, vrees ik, zult u me eigenwijs en weerbarstig vinden.

De Belgische kerk S. Giuliano dei Fiamminghi bevindt zich in het hart van de stad, dichtbij de Corso Vittorio Emanuele II ten zuiden van het Pantheon. Het kerkje is te vinden aan de Via del Sudario en van buiten praktisch niet als kerk te herkennen. Een portaal met het beeld van de H. Julianus erboven en omgeven door de wapenschilden van Vlaanderen, Gent, Brugge, Ieper en het Brugse Vrije vormt de ingang. Geen klokkentoren, geen grootse gevel, niets: de kerk is ingebouwd in een appartementenblok. Zoals bij alle kerkelijke instellingen in Rome vormt de verhuur van onroerend goed een belangrijke bron van inkomsten voor S. Giuliano die het functioneren van de kerk mogelijk maken.



Volgens sommige boekjes klimt de kerk op tot 713. U vreest vermoedelijk al dat ik het daar niet mee eens ben. Dat klopt. Ik besef dat ik wel een onuitstaanbare betweter moet lijken, maar het punt is eigenlijk niet zozeer dat ik wél weet hoe het zit, maar dat ik me bewust ben van het feit dat het níet zo is als men vaak vertelt, dat ik de mythe dus doorprik. En dat is wel eens nodig...

De S. Giuliano dei Fiamminghi is historisch de kerk van het graafschap Vlaanderen. Dat is het gebied van Gent, Brugge en Ieper, maar ook Zeeuws-Vlaanderen hoorde daarbij. En tot in de 14de eeuw regeerden de Vlaamse graven ook over Zeeland. In 713 was er nog helemaal geen graafschap Vlaanderen, dus ook geen Vlamingen, dus ook geen kerk voor Vlaamse pelgrims. Bovendien zou de kerk vanuit vroeg-middeleeuws perspectief slecht gelegen zijn. De oudste *scholae* liggen immers bij de Sint-Pieter. Pas in de late middeleeuwen verschijnen de buitenlandse kerken in het centrum zelf, zoals de S. Luigi dei Francesi (bekend om zijn drie Caravaggio's) en de S. Maria dell'Anima (met het graf van paus Adrianus VI). Alleen dat suggereert eerder een datum in de late middeleeuwen.

In feite stammen de eerste betrouwbare berichten over S. Giuliano pas uit het tweede kwart van de 15de eeuw. Zo dateren de statuten van het gasthuis die in het Middelnederlands bewaard bleven, uit 1444. De stichting zal wel iets ouder zijn, maar dat onttrekt zich aan onze waarneming. De statuten uit 1444 zijn ons bekend uit een kopie in het zgn. broederschapsboek dat in 1574 werd begonnen. De nationale kerken uit de late middeleeuwen en de vroeg-moderne tijd waren deels voorzien als gasthuis (met kerk) voor pelgrims, deels ook als geestelijke centra voor de landgenoten die in Rome verbleven. Dezen lieten zich (net als sommige pelgrims) dan inschrijven in de broederschap (tegen betaling uiteraard). We weten dat keizer Karel V tijdens zijn bezoek aan Rome in 1536 ook in S. Giuliano is geweest. De op 24 februari 1500 in Gent geboren keizer was daar uiteindelijk onder landgenoten. Naast het broederschapsboek met 124 inschrijvingen bestaat er ook nog een pelgrimsregister van 1624 tot diep in de 18de eeuw, met duizenden namen van bedevaarders. De statuten vermelden dat pelgrims drie dagen in het gasthuis konden blijven. Priesters zelfs acht dagen, maar dan moesten ze wel twee missen lezen. Uiteraard slapen mannen en vrouwen gescheiden. Alleen wie getrouwd was, mocht samenblijven. De vrouwen slapen op een zaal op de eerste verdieping. Daarmee hadden ze het volgens de literatuur aanzienlijk beter getroffen dan de mannen die volgens de boekjes in de tuin bij de beiaard, dus bij de klokkentoren slapen. Zo staat het in de statuten: *Item de mannen sullen slapen beneden ande zyde vander capelle gheheeten Inden beyaert ende de vrouwen bouen inde camere of anders waert.*



Een deel van het glasraam
(2008) van Maurits Nevens in
de S. Giuliano

Daar gaan we weer, vrees ik... Blijkbaar heeft nooit iemand van de geleerde heren en toeristische auteurs zich serieus afgevraagd hoe we ons die mannen daar buiten bij de beiaard, die klokkentoren, moeten voorstellen. Het kan verschrikkelijk gieten in Rome, erger dan hier. Het is daar ook fris. En dan die klokken die een flink kabaal maken. Natuurlijk ideaal om mensen niet al te lang in de buurt te houden, maar toch wat in strijd met de bedoelingen van het onthalen van pelgrims, dunkt me. Het probleem is eenvoudigweg dat die andere auteurs niet uit Oirschot komen en ik wel. Als zij ook uit Oirschot waren gekomen, hadden zij geweten (of toch kunnen weten) dat een oud pand, onderdeel van het oude Sint-Jorisgasthuis uit 1333, de Beyaert of

Beyert heette. Ook in Breda was van 1956 tot 2005 het cultureel centrum de Beyerd in een oud gasthuis gevestigd en ook elders vinden we soortgelijke voorbeelden. *Beyaert* is een Middelnederlands woord voor een gasthuis... De mannen slapen dus evengoed onderdak.

Rond 1700 werd het gebouw vernieuwd in barokke trant. De stichting werd daarbij vooral financieel ondersteund door Nicolaas van Haringhe, een apotheker uit Ieper die zich in Rome had gevestigd. Daarmee ontstond de huidige kerk op een ellipsvormig grondplan en twee zijaltaren. In de vloer werden oudere grafstenen (of kopieën daarvan) ingemetseld. Daar zit bijvoorbeeld ook de jong gestorven Lieven Pels uit Zierikzee tussen.

Vanaf het midden van de 16de eeuw was het gebied van S. Giuliano uitgebreid en omvatte het naast de inwoners van het graafschap Vlaanderen ook de voornamelijk Franstalige streken die tot het aartsbisdom Kamerijk (Cambrai) hoorden: Doornik dus, Henegouwen, Namen, zelfs Waals-Brabant. De oostelijke gewesten van de Zuidelijke Nederlanden ressorteerden (net als de Noordelijke Nederlanden) onder het terrein van de S. Maria dell'Anima. Brabanders zoals kardinaal Willem van Enckenvoirt uit Mierlo, de componist en pauselijk zanger Christiaan van der Amejden uit Oirschot en de theoloog Henricus Gravius uit Leuven zult u daar dus niet vinden. Maastrichtenaren vindt u in Rome eveneens in de Anima, niet elders.

U ziet dat het begrip 'Vlamingen' in de S. Giuliano niet zo eenvoudig is. Dat komt ook omdat het begrip zelf van betekenis is veranderd en omdat er in feite drie betekenissen in zitten vervat. De kernbetekenis is die van inwoners van het graafschap Vlaanderen: dat is ook voor S. Giuliano de oorspronkelijke situatie. Maar vanaf de 15de eeuw gaat *Fiamminghi* ook staan voor alle inwoners van de Nederlanden, later (vanaf ca. 1600) iets ingeperkt tot de Zuidelijke Nederlanden. Pas na het ontstaan van het onafhankelijke België in 1830 krijgt het begrip de betekenis die het woord nu doorgaans heeft: die van Nederlandstalige inwoners van België. De Vlaams-nationalisten moesten eens weten dat er zonder België dus eigenlijk geen Vlamingen zijn...

De Franse Revolutie was (zoals voor alle instellingen in Rome) een moeilijke tijd. S. Giuliano overleefde en de nieuwe koning Willem I die Noord en Zuid verenigde, nam de stichting onder zijn bescherming. Daar herinnert nog een mooi monument aan: links van het koor bevindt zich het graf van de gravin van Celles, echtgenote van de ambassadeur van het Koninkrijk der Nederlanden in Rome aan het eind van de jaren 1820. Het is een werk van de in Maastricht geboren beeldhouwer Matthias Kessels die in Rome woonde (en daar in 1836 ook overleed). Op een rustbank ligt de overledene en strekt haar



armen uit naar haar eerder gestorven dochttertje dat als een engel uit de hemel neerdaalt. In het opschrift staat Willem I vermeld als *regis Belgarum*, letterlijk dus 'koning der Belgen'. Nu wordt het spannend: Willem I was toch de koning van Nederland die de Belgen er in 1830 uitknikkerden? Ja, dat klopt, maar in het (modern) Latijn, aansluitend bij de benaming in de oudheid, is *Belgae* de term voor inwoners van de Nederlanden in hun geheel. Friezen zijn in het Latijn dus ook Belgen...

Uiteraard moet er bij een vertaling rekening worden gehouden met de latere ontwikkelingen. Ik heb daar een klein meningsverschil met de vorige rector van S. Giuliano over gehad (ik ben gevreesd in Rome, vrees ik...) die mij om advies vroeg over de vertaling, maar die Willem I toch 'koning der Belgen' wilde noemen. Tegen mijn advies in. Want ik stelde voor 'koning der Nederlanden', overeenkomstig de historische werkelijkheid én het gebruik van het Latijn. Ik weet alleen niet wie er nu gewonnen heeft. Wel weet ik dat toen nog prins Willem-Alexander ooit een privébezoek aan de kerk heeft gebracht, juist om deze vermelding van zijn voorvader te zien. Ook hij heeft getekend in het gouden boek.

Vanaf 1830 richt de S. Giuliano zich tot alle inwoners van het koninkrijk België. Als barok complex is het mooier dan de Friezenkerk die wel meer volk trekt, ook vanwege de ligging vlakbij het Sint-Pietersplein. Nu de pelgrims vooral komen voor de paus (en niet meer voor het graf van Petrus zelf), is elke woensdagochtend de audiëntie van de paus op het plein een drukke aangelegenheid. Daarvan profiteert de Friezenkerk door de deuren dan open te zetten en Nederlanders binnen te lokken. Die dan te horen krijgen dat ze oorspronkelijk Friezen zijn.

Wat hebben we nu geleerd? Dat de Nederlanders dan toch geen Friezen zijn, maar dat de Friezen wel *Belgae* zijn. Dat de Nederlanders eigenlijk ook Belgen zijn, maar nu anders heten (en omgekeerd). Dat instellingen de neiging hebben hun verleden om te vormen tot een mooi verhaal dat vaak iets te mooi is en de toets der historische kritiek niet kan doorstaan. Dat een minder mooi verhaal daarom eigenlijk nog niet minder mooi hoeft te zijn. Dat u altijd verdacht moet zijn op de al dan niet bewuste verdraaiing van de feiten die men u vertelt. En uiteraard dat uw gastauteur een onuitstaanbare betweter is. En dat Oirschot toch eigenlijk het echte centrum van de wereld is...

Michiel Verweij

Maria

**O roosken zonder doornen
O violette zoet
O bloemken, blauw in 't koren
Weest, mij, uw kinde, goed!**

'Madonna met Kind in krans van bloemen', anno 1607, Olieverf op paneel 27 bij 22 cm, Jan Brueghel I uit Antwerpen (1568-1625) - Hendrik Van Balen (1575-1632) - Museum Pinacoteca Milaan

Dit is een bijzonder werk, de eerst bekende versie van 'Maria met Kind in een bloemenkrans'. Gemaakt in opdracht van de Italiaanse kardinaal en aartsbisschop van Milaan Federico Borromeo, die zijn inzichten als volgt omschreef: *"De menswording van het Woord is een mysterie. Christus kwam op aarde en daarbij werd heel de natuur hersteld in zijn oorspronkelijke luister als de Schepping van God."*



We zien het Kind, dat teder wordt gewiegd door zijn maagdelijke Moeder in de rustgevende omgeving van een bos. Frisse en heldergekleurde bloemen omlijsten hen. Vooral witte en blauwe lentebloemen voeren daarbij de boventoon. Ze zijn verbazingwekkend gedetailleerd weergegeven op het kleine paneel. Een staaltje meesterschap, mogelijk gemaakt door de toepassing van olieverf, minutieus geschilderd met behulp van een vergrootglas. Het bloemstillevens veroorzaakte in Italië een sensatie en werd al snel een populair thema in het Europa van de 17^e eeuw.^{2(A)}

Ook in de 19^e eeuw ziet de Vlaamse dichter Guido Gezelle overal om zich heen in de natuur de 'groet van Gods scheppende hand'. Uit de bundel *"Kleengedichtjes"* komt dit versje. De vrouwelijke componiste Catharina van Rennes heeft het op muziek gezet. www.youtube.com/watch?v=Jla57t4czTc

*Mij spreekt de blomme een tale
mij is het kruid beleefd
Mij groet het altemale
dat God geschapen heeft*

Anita van der Kam

² Het Mauritshuis in Den Haag bestaat 200 jaar en is in 'volle bloei'

Voor wie thuis wil bidden

DOEN: Als je het fijn vindt, kun je een kaars ontsteken.

OPENEN: Aansluitend bidden: *'Gelukkig zijn mensen die altijd denken aan de woorden van de Heer, die hem zoeken met heel hun hart'* (Psalm 119,2).

Lees nu met aandacht het volgende citaat van Augustinus: *Indien je de weg van Christus wilt gaan en echt christen wilt zijn, dan moet je geen andere weg willen gaan dan die Hij gegaan is. Dat is een harde weg, maar een veilige.'*

Welk woord in dit citaat spreekt je het meest aan? Waarom spreekt dat woord je aan? Denk hier even over na.

LUISTER: Lees het verhaal dat hieronder staat afgedrukt.

Licht

Sigmund Freud vertelde eens in een college:

Een meisje van een jaar of negen was voor het eerst uit logeren, bij een tante. Maar de eerste avond, toen ze naar bed was gebracht en ze helemaal alleen in de donkere logeerkamer lag, werd ze bang. Eerst durfde ze niet goed, maar toen begon ze te roepen: 'Tante, zeg eens wat, ik ben bang. Het is zo donker.'

En tante riep vanuit de kamer daarnaast terug:

'Waarom moet ik dan wat zeggen, het blijft toch even donker?'

'Nee,' zei het kind, 'als iemand praat, wordt het licht.'

Als iemand praat wordt het licht. Dat is iets heel wonderlijks: een woord kan licht scheppen. Het blijft wel donker om dat kind heen, maar er gebeurt iets heel mysterieus, dat in de psalmen als volgt beschreven wordt: 'Voor u is het donker niet donker. Voor U is de nacht net zo helder als de dag. De duisternis lijkt op het licht' (Psalm 139,12)

Dat is de wonderlijke werking van het woord. Er moet wel nog iets bij: van het in liefde gesproken woord.

Met Pasen vieren we dat Jezus, het woord door God uitgesproken in onze tijd, blijft leven en licht wil zijn voor ieder die bang is in het donker.

REFLECTEER: Wat in dit verhaal raakt je? Waarom raakt dit woord, die zin of gedachte je? Sta hierbij even stil.

LUISTER: Johannes 20,8-9

- 8 Toen ging ook de andere leerling,
die het eerst bij het graf gekomen was, het graf in.
Hij zag het en geloofde.
- 9 Want zij hadden uit de Schrift nog niet begrepen
dat Hij uit de dood moest opstaan.

SCHRIJF: Wat betekent voor u: 'Hij zag het en geloofde'?
Is er een verband en zo ja, welk tussen het verhaal en de tekst van Lucas?

WEES EVEN STIL

SPREEK JE UIT: Sluit af met het volgende gebed:

God van licht,
ik ben dankbaar
dankbaar voor uw Zoon Jezus,
die U uit het dood hebt doen opstaan,
opstaan in mijn hart.
U bent een God van licht en leven.
Ik vraag U:
schenk me de kracht van uw heilige Geest
om te getuigen van het licht
om zo mensen over een dood moment
in hun leven heen te helpen.
Ik vraag het U
voor vandaag en alle dagen die U mij schenkt.
Amen.

COLOFON

De Kerk-Krant is het informatieblad van de Geloofsgemeenschap Augustinus Eindhoven.

Redactie: René Hornikx, Dolf van der Linden, Linda Derksen, Gert Dirksen, Anita van der Kam en Frans Savelkouls.

Website: augustinus-eindhoven.nl

E-mailadres redactie: frans.ans.savelkouls@hetnet.nl

Bankrekening: NL27 INGB000 7526249

Adres van de vieringen: Kapel Glorieuxpark, Geldropseweg 170, 5613LN Eindhoven.

Stichting Geloofsgemeenschap Augustinus Eindhoven

Voorzitter: Harrie Meelen. Secretariaat: Carla Piscaer.
info@augustinus-eindhoven.nl

Ziekenbezoek en ziekencommunie

Vraag en aanbod kunt u richten aan Els Kuijpers-van Wensen via emailadres elskuijpers41@gmail.com of aan Corrie de Bont via telefoonnummer 040-2436440.

Verschijsning volgend nummer: 5 juni (Pinksteren). U kunt kopij aanleveren tot uiterlijk 22 mei.

De redactie behoudt zich het recht voor om ingezonden teksten niet te plaatsen, in te korten of anderszins redactioneel te bewerken. Het copyright berust bij de auteurs van de bijdrage.

Bijzondere augustijnen op Nederlandse bodem (5)

Deze aflevering is gewijd aan een augustijn uit een heel ander tijdperk. Het betreft Mathias Agolla die van 1672 tot 1697 zielzorger was in Nijmegen. Het onderstaande verhaal is grotendeel ontleend aan het artikel "Mathias Agolla en de augustijnenstatie te Nijmegen" van de hand van J.W.M. Peijnenburg en R.Th.M. van Dijk in het tijdschrift "Numaga", mei 1975. De beschouwing van deze auteurs is gebaseerd op de verslagen die Agollo over zijn Nijmeegse lotgevallen op schrift heeft gesteld.

Zielzorger tegen de verdrukking in

Politieke en godsdienstige situatie in Nijmegen tijdens de tweede helft van de 17^e eeuw

In 1648 werd te Munster de beroemde Vrede van Westfalen gesloten. Voor de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden (ongeveer het huidige Nederlands grondgebied exclusief Limburg) betekende dit het einde van de vrijheidstrijd tegen de Spaanse landheer die tachtig jaar had geduurd. Voor de katholieken veranderde er echter weinig want het was een (...) *vrede met behoudenis van de waere Christelike religie*. Dit betekende dat de Nederduits Gereformeerde Kerk de publieke kerk bleef en dat de katholieken hun geloof niet in de openbaarheid mochten belijden. Het calvinistische stadsbestuur van Nijmegen trad zo nu en dan met harde hand op tegen de katholieke gebleven burgers. Op Hemelvaartsdag 1657 bijvoorbeeld werd een inval gedaan in de jezuïetenstatie³ waar 300 gelovigen bijeen waren. Alle kerkelijke bezittingen werden geroofd en de heiligenbeelden werden onder bespottung door de stad gedragen. Het stadsbestuur was echter wel gevoelig voor klinkende munt. Er werd enige tolerantie betracht ten aanzien van de bijeenkomsten van de katholieken maar daar moest een vergoeding tegenover staan: het zogenaamde *recognitiegeld*. Na betaling werd gedoogd dat er vanuit de schuilkerkjes zielzorg werd verleend.

In 1672, het bekende *Rampjaar*, werd de Republiek van alle kanten aangevallen en Nijmegen werd door het Franse leger ingenomen. Voor de katholieken betekende het dat er een korte periode van bevrijding van het calvinistische juk aanbrak. Voor het eerst sinds een eeuw konden zij openlijk hun godsdienst belijden en de St. Steven, de hoofdkerk van de stad, kwam weer in katholieke handen.

Augustijnse zielzorgers komen naar de stad

Nadat in de jaren 1634-1672 al diverse augustijnen vanuit de Spaanse Nederlanden (het huidige België) en behorende tot de Keulse Provincie der Augustijnen als zielzorgers in de stad hadden gewerkt, kwam in december 1672 Matthias Agolla vanuit Diest naar de Waalstad. Tussen Agolla en

³ Een statie is een voorloper van een parochie.

enkele priesters van andere ordes ontstond onenigheid over de verdeling van de altaren in de St. Steven waarop de eerstgenoemde zich uit de stad terugtrok.

Nadat in 1674 de Franse troepen uit Nijmegen waren verdwenen omdat hun koning Lodewijk IV hen elders in Europa nodig had, kwam de stad weer in calvinistische handen. De schuilkerkjes werden noodgedwongen weer in bedrijf genomen. De augustijnen stuurde pater Henricus Canisius vanuit Maastricht naar de Keizer Karelstad, maar dat was zeer tegen de zin van de gelovigen. Zij wilden Agolla terug! Aldus geschiedde.

Met hulp van een bemiddelde dame, Joanna Maria Pieters van der Straeten, werden een ruimere schuilkerk en een betere woning door Agollo in gebruik genomen. Spoedig ontstonden er echter nieuwe moeilijkheden met de eerder genoemde Canisius die de statie wilde overnemen. Omdat deze laatste zijn zin niet kreeg, bakte hij Agollo een lelijke poets. Hij stuurde hem als helper een zekere pater Van Wamel op zijn dak die zich eerder in een statie te Utrecht zo had misdragen dat hij enige tijd in het klooster van Antwerpen in arrest had gezeten. De Nijmeegse gelovigen protesteerden en vroegen de Provinciaal om de man bij hun weg te halen. Het liep zo hoog op dat de eerder genoemde Joanna Maria Pieters van der Straeten de ontspoorde augustijn eenvoudigweg de toegang tot kerk en huis ontzegde. Van Wamel had geprobeerd om het huurhuis waarin de schuilkerk gevestigd was op zijn naam te krijgen en hij strooide het praatje rond dat Agolla geëxcommuniceerd was. De augustijnse overheid riep Van Wamel terug waarmee deze woelige episode tot een einde kwam.

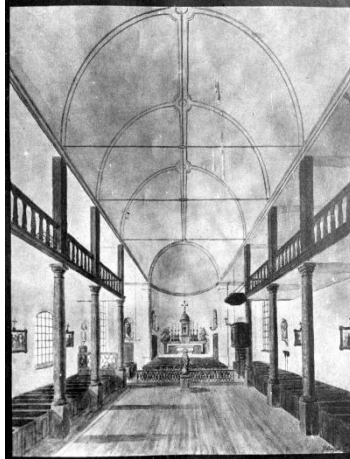
Vredesonderhandelingen

Nijmegen was de plaats waar in 1678-1679 de vrede gesloten werd tussen de Republiek en Frankrijk. Voor de katholieken had het prettige gevolgen. Tijdens de onderhandelingen werd hun geen strobreed in de weg gelegd en de pauselijke nuntius, een der onderhandelaars, had bij het stadsbestuur bedongen dat zij ook na het vertrek van de diplomaten ongehinderd van hun kerkhuizen gebruik konden maken. De stedelijke overheid ging er nu mee om op een wijze waarmee Nederland in het huidige tijdsgewricht wereldberoemd is geworden: gedoogbeleid. Officieel mocht het niet, maar als het plaatsvond op een manier die naar buiten toe niet opviel, werd het toegestaan. Godsdienst oefeningen werden gehouden in huizen die er aan de buitenkant niet als kerken uitzagen. Processies en andere openbare uitingen bleven verboden.

De pastorale werkzaamheden van pater Mathias Agollo

Uit de archivalia hebben de auteurs Peijnenburg en Van Dijk afgeleid dat de statie in omvang enige groei doormaakte. In de jaren 1677-1681 kwamen er 's zondags 40 gelovigen de mis bijwonen, in 1690 wordt gesproken over 100 volwassenen. De verkondiging nam een grote plaats in tijdens de zondagse vieringen. Over de door zijn medebroeders van Diest na zijn dood uitgegeven preken zeggen de auteurs dat hij *belezenheid aan beeldspraak paarde, die het gevoel en de fantasie van zijn toehoorders uitdrukkelijk*

bespeelde, een barokke woordkunstenaar, die zijn toehoorders soms drie kwartier en langer wist te boeien om langzamerhand naar de moraal, de praktische conclusie heen te werken. Hij citeerde op allerlei manieren het Oude en Nieuwe Testament, de Kerkvaders, waaronder vanzelfsprekend



Twee afbeeldingen van de schuilkerk van de augustijnen aan de Houtstraat. Het exterieur is gefotografeerd door Willem Ivens, de tekening is van onbekende hand. (Bron: Regionaal Archief Nijmegen).

bijzonder Augustinus, maar ook profane historische werken en de filosofen van oudheid en middeleeuwen en heiligenlevens, waarbij hij zijn confrater Thomas a Villanova een voorliefde gunde. Levendige beschrijvingen van foltering, ongelukken en rampen moesten ertoe bijdragen, dat de gelovigen door die heilige angst werden beziel, die Agolla heilzaam vond. Hij preekte een ongeunsteld christelijk leven, opwekkend tot rechtvaardigheid, zelfbeheersing, gekuiste taal, onderdanigheid aan het

gezag, gerichtheid op God, matigheid en het volbrengen van maatschappelijke plichten. (...). Hij sprak zijn gehoor met „vrienden” aan, en uit het geheel van zijn preken blijkt een diepgelovige en gevoelige godsdienstzin, vooral naar voren komend in zijn lijdensmeditaties. Hij preekte -dit vermoedelijk in tegenstelling tot velen van zijn collega's- praktisch nooit tegen de protestanten, tenzij om de aflaat te verdedigen. Zeker week hij van zijn collega's af, toen hij de daad van Balthazar Geraedts⁴ tegenover Oranje met afschuw veroordeelde.

Pater Mathias Agollo was bijna 70 jaar toen hij Nijmegen verliet en zich wederom in het klooster van zijn geboorteplaats Diest vestigde. Hij overleed daar twee jaar later.

Hoe ging het verder met de augustijnen in Nijmegen

De schuilkerk bleef tot 1886 functioneren maar de statie die tot parochie verheven was, werd door het bisdom overgenomen. De naam *Augustijnenstraat* in het centrum van de stad herinnert nog steeds aan de schuilkerkperiode. In 1923 vestigden de paters in samenhang met de stichting van de Katholieke Universiteit een klooster-studiehuis aan de Graafseweg en in 1930 een parochiekerk met als patroon Thomas van Villanova. De kerk werd in 1975 afgebroken. Joost Koopmans was er de laatste pastor.

Frans Savelkouls

⁴ Balthazar Geraedts was de moordenaar van Willem van Oranje.

Broederschap

Tijdens de recente radiomarathon van Gouwe Ouwe uit de TopTijd-jaren zestig werd ondermeer gedraaid *He's my brother*. Nu pas verstond ik de begintekst beter; een maand eerder meende ik tijdens de uitzending van een Gospelprogramma te horen: *He ain't heaVEN, he's my brother*. Het was wel degelijk vroom bedoeld door een achtergrondstory. De echte regel luidt echter: *He ain't heaVY, he's my brother ...*! Er bleken meerdere achtergrondverhalen gevarieerd in te zijn verwerkt maar in deze cover bezingen The Hollies een man die een 'crimineel' niet in de steek laat maar hem als makker ziet en ondersteunt, waar menigeen afhaakt.



Lang had ik tweelingbroer M., één kwartier eerder dan ik geboren. De omgeving concludeert dan nogal snel een bijzonder close band. Is geen automatisme. Vooral de kommervolle jeugd en vroegtijdige vestiging in andere regio's verhinderden veel. En M. raakte via zijn partner helaas verzeild in een star gereformeerd milieu, voorts behoorlijk zakelijk. Soms werd er nog iets gezelligs ondernomen door M. en mij. Deze zeldzame uitstapjes werden echter steeds vaker geblokkeerd door zijn echtgenote, die overigens haar eigen *geboorte-helft* zeer regelmatig zag. Het verdere verloop is *too heavy*.

Later ontdekte ik enige troost uit onverwachte hoek in de benadering door J. Slavenburg van het Thomas-evangelie. Daarin wordt Christus als een soort tweelingbroer voorgesteld. Zo mogen wij Hem ervaren, betrouwbaarder dan aardse beperkingen. Het was ook Jezus die zich in de bijbel afvraagt: *Wie is mijn broeder?* Degenen die elkaar verdragen door alle levensstormen heen. Een dierbare pastor benadrukte dit nog eens toen de pijn van M.'s definitieve verlies extra schuurde.

Ja, ik heb M. ruim overleefd. Hun leefstijl, waarover M. onze bezorgde, goedbedoelde tips graag vernam maar die in de praktijk niet werden opgevolgd, veroorzaakten mede *zijn* te vroege aftakeling. En het sterven. De apostel Thomas durfde Jezus' littekens aan te raken. Dat zouden medemenssen voor getroffen en kunnen overnemen. En zulke *Guardian Angels* werden ons gegeven: mooie naasten, niet-bloedverwanten. Mentale Maten (m/v), voedend als harte-manna. Ook zij verzachten de stenen-van-gemis. Als een soort Paas-opdracht? Hosanna/hallelujah!

AMBRIELLA

Boekbespreking: Willem Jan Otten: Zondagmorgen. Over het missen van God

Toen de pandemie kerkgang onmogelijk maakte, besloot de bekende schrijver Willem Jan Otten van het missen van de mis een deugd te maken. Hij schreef het boek waar hij sinds zijn doop in 1999 van heeft gedroomd: een essay dat week voor week reageert op het liturgisch jaar, volgens hem het grootste kunstwerk van de westerse beschaving.

Zondagmorgen is het verslag geworden van een persoonlijke, poëtische tocht naar binnen, dwars door alle 52 zondagen door het jaar heen.

Dit boek doet geen poging om de verrijzenis, waar het allemaal op uitloopt, nadat het er allemaal mee begonnen is, te beredeneren. Maar zo vatte de schrijver essayistisch voor zijn kerstening al op: raadsels van geloof en poëzie los je niet op, je tracht ze te verhelderen aldus de schrijver die tevens dichter is en van daaruit dit boek heeft geschreven.

In het juryrapport van de P.C. Hooft-prijs die in 2014 aan hem toegekend werd, lezen wij het volgende commentaar: "Otten is allerm minst bang of terughoudend om te denken en schrijven vanuit zijn geloof.... Hij is een begenadigd stylist en dat maakt het ook esthetisch een genot om zijn gedachten te volgen."

De bekende theoloog Eric Borgman schrijft het volgende commentaar: "Een prachtig en bij vlagen briljant boek. Trefzeker peilt Otten waar het in het christelijke geloof om gaat, zonder valse schaamte of moeilijke thema's te schuwen. Als buitengewoon essayist kiest hij geregeld een verrassende invalshoek en voert hij vandaaruit het gesprek tussen de christelijke traditie en de eigentijdse cultuur. Ik ben er van overtuigd dat dit boek het in zich heeft een klassieker te worden."



Wanneer wij een ogenblik op het grootste kunstwerk van de westerse beschaving ingaan, is dit werk een prozagedicht, een scenario voor een voorstelling, een handleiding voor bediening van sacramenten, een grote wijsheden-scheurkalender. Het is een uurwerk dat een tijd aanwijst die anders verstrijkt dan overdag, een soort droomtijd die evenwijdig aan onze klokkentijd verstrijkt. De mis bepaalt het ritme van het kerkelijk jaar. En het ritme van de mis zelf zorgt voor een rust en kalmte bij de mensen en dat al eeuwenlang. Dit christelijke kunstwerk mag niet verloren gaan.

Otten schrijft in *Zondagmorgen* veel over de communie en niet voor niets natuurlijk. Omdat de gelovigen hierin het lichaam en bloed van Jezus tot zich nemen. Naarmate hij zichzelf schrijvend een weg baande door het kerkelijk jaar, groeide bij Otten het besef hoe onontbeerlijk de communie

voor hem was en dan gewoon fysiek de communie ontvangen, in een kerk, op de linkerhand, zoiets kun je niet online beleven. En de communie moet dan niet met een pincet worden uitgereikt. Menselijke aanraking tussen mij en de priester vind ik prettig, zijn raakt mijn hand. Nu kon het niet vanwege de pandemie maar ik verlang terug naar zoals het was.

Twee fragmenten uit zijn boek

16^e zondag: minuscuul rijkje Gods

Deze week blijft Jezus met zijn beeldspraak variëren op het zomerse zaaiselthema: het koninkrijk is als een mosterdzaadje. Je hebt er een uit een keukenla gehaald en op de rand van je laptop gelegd, om je eens letterlijk te vergewissen van de minusculteit van het Rijk Gods.

Het is niet te verhapstukken dat uit dit bleke microscopisch kleine, keiharde korreltje een uitbundige koolzaadachtige plant met knalgele bloemen kan groeien. Het is, hoeveel je ook weet van biologie, op een fundamentele manier niet te geloven.

Met dit pitje vergelijkt Jezus zichzelf, althans, als je er van uitgaat dat hij ook met *koninkrijk* zichzelf bedoelt, zijn 'werkzaamheid'. Misschien is 'heerschappij' een betere vertaling voor het Hebreeuwse woord voor koninkrijk, dat ook met 'het heersen' kan worden vertaald. Dit lees ik in *Jezus van Nazareth* van emeritus paus Benedictus. Als er staat 'koninkrijk is nabij' dan kun je lezen: 'God houdt op dit eigenste moment de touwtjes in handen'. Door te zeggen 'Ik ben het koninkrijk' bereidt Jezus voor ons de weg naar zichzelf, in hem is God zelf bij de mensen', hij is Gods werkzame aanwezigheid, zijn werkzaamheid.

18^e zondag: Het raadsel van de hondentrouw (feest van de gedaanteverandering)

Het Feest van de Gedaanteverandering valt altijd op 6 augustus, dit jaar vier dagen na de hier niet besproken achttiende zondag. Opmerkelijk genoeg staat de zelfde gedaanteverandering nog een keer in het kerkelijk jaar centraal: over een half jaar op de tweede zondag van de vasten. Dan nadert Jezus Jeruzalem, en zijn dood.

Het is een mis die geknipt lijkt voor visueel ingestelde godzoekers, film liefhebbers bijvoorbeeld. De mensenzoon zal namelijk een beeld worden, aanschouwd door maar drie leerlingen als in een openlucht-bioscoop. Geschilderd wordt een visioen, nadat de leerlingen op een berg in slaap zijn gevallen, vermoedelijk 's nachts. Wat ze met open ogen hebben gezien (en kennelijk hebben naverteld: de evangelisten zijn er niet bij geweest), heeft trekken van een zwijgende film: naast Jezus staan twee mannen die ogenblikkelijk geïdentificeerd worden als Mozes en Elia (profeten die zonder te sterven en zonder graf door God zijn opgenomen). Zij praten met Jezus: de dialoog is onhoorbaar.

Het is een passage die beeldende kunstenaars heeft geïntrigeerd, juist omdat het visueel zo ongrijpbaar is, net als blozen. Jezus blijft Jezus en toch begint hij te stralen. Je vraagt je af of het fenomeen doet denken aan

de eerste glimlach van je zesweekse kleinzoon- op zijn gezichtje *tekende vanmorgen zijn ziel zich af*. Door Jezus' gestalte heen *deelt God mee*. Er wordt niet iets aan hun fysiek toegevoegd of veranderd, maar: het is alsof hun voorkomen doorschijnend wordt. 'Iets doorlaat'. Er wordt een kracht doorgelaten die bij ons, als een licht, naar binnen schijnt en ons kracht geeft.

Dolf van der Linden

Augustinus spreekt

Toen de tijd vervuld was en onze Heer Jezus Christus zou gaan lijden voor ons eeuwig heil, waarschuwde hij zijn leerlingen: 'Waak en bid, dat je niet ingaat op de bekoring' Natuurlijk, een christen moet er altijd op bedacht zijn dat niet elke nacht wordt verdaan met slaap. Paulus spreekt voor zichzelf van vele nachtwaken.

Maar om de hele wereld te laten waken voor Christus is er voor vandaag een wake ingesteld die heiliger is dan alle andere. Met onze menselijke inzet vierten wij zo elk jaar wat God in zijn barmhartigheid voor mensen heeft gedaan. Dat mag niet in vergetelheid worden uitgewist. 'Want Christus is eens voor al gestorven, de rechtvaardige voor de onrechtvaardigen. Nu heeft de dood geen macht meer over hem.'

Om dit grote geheim voor altijd in herinnering vast te houden, mag die ene nacht van het jaar waarop dit gebeurde in geen geval op dezelfde manier voorbijgaan als de andere nachten.

In deze nacht, geliefde broeders en zusters, nu wij de rust van de Heer in het graf herdenken, houden wij de wake. Wij blijven wakker gedurende de tijd dat de Heer heeft gerust. In de nacht dus waarin hij is ingeslapen, blijven wij wakker. Zo kunnen wij leven, dank zij de dood die hij voor ons heeft ondergaan. Maar in deze nacht is hij ook verrezen, en naar zijn verrijzenis zien wij wakend uit. Wij waken en wij zien uit naar het uur van zijn ontwaken.

(Preek 223B. Zie: *Als licht in het hart*, 108-109; vertaling Wim Sleddens osa z.g.)



Deze editie van de *Kerk-Krant* bestrijkt de periode van Pasen tot en met Hemelvaart. Hoewel het wat nog wat vroeg lijkt omdat het nog Pasen moet worden, de onderstaande beschouwing van René over Hemelvaart.

Hemelvaart: Jezus komt thuis bij de Vader om dichterbij ons te zijn

Voor velen betekent het feest van Hemelvaart niet meer dan een dag vrij en een lang weekend. De betekenis ontgaat vrijwel iedereen. Niemand die nieuwsgierig is naar de betekenis van dit christelijke feest? Jawel er was een jongetje dat aan zijn moeder vroeg wat Hemelvaart betekent. Zijn moeder vertelde hem dat dit het feest is waarop Jezus terugkeert naar zijn Vader. Aan zijn vrienden had Jezus verteld dat ze na zijn dood niet naar de hemel moesten blijven kijken om te zien waar hij was. Ze kregen de opdracht om zijn boodschap door te vertellen. En meer nog zijn boodschap te doen: mensen die het moeilijk hebben helpen, omzien naar de armen, vrede maken en vreugde brengen, iedereen tot zijn of haar recht laten komen. En dat ze niet bedroefd hoefden te zijn. Moeder vertelde zo enthousiast over Jezus en over zijn terugkeer naar zijn vader dat het Ronald niet lukte om iets te vragen. Dus riep hij: 'mama, mama en tegelijk trok hij aan haar rok'. Ze weerden hem eerst af om haar verhaal af te maken, maar bedacht zich en vroeg: 'Wat wil je vragen'. Ronald vroeg: 'Mama welke wolk nam Jezus om terug te keren naar God'. Zijn moeder keek hem verbaasd aan, verstoemd van zijn vraag en vervolgens wat ze moest antwoorden. 'Waarom wil je weten welke wolk Jezus nam?' 'Dan neem ik die ook om snel thuis te komen bij God', zei hij.

Met Hemelvaart gaat het niet om welke wolk Jezus nam. Het gaat om het thuiskomst van Jezus bij de bron van zijn leven. De bron waaruit hij leefde. Die bron is God, die liefde is en van alle mensen houdt. God gaf Jezus opdracht om mensen nabij te zijn, de minsten voorop. Jezus' leven was een groot getuigenis van Gods liefde voor ons. Het thuiskomen van Jezus bij God is de kern, het hart van Hemelvaart.

Bij zijn geboorte werd Jezus, Immanuel genoemd. Dat betekent: God met ons. Nu Jezus naar zijn Vader is teruggekeerd, is hij dichterbij ons gekomen. Dichterbij nog dan toen hij leefde. Jezus is nu God-met-ons.

In de kinderlijke voorstelling van Ronald zit een grond van waarheid. Want met Hemelvaart gaat het niet alleen over Jezus. Het gaat ook over ons. Hemelvaart houdt voor ons de belofte in om ook eens thuis te mogen komen bij God. Wij mogen dus hopen op een thuiskomst bij God. Want God laat niemand ooit alleen. Hemelvaart wil ons ook zeggen dat God trouw is, hier en nu en tot over de grens van ons aardse leven heen.

De Hemelvaart van Jezus zette zijn leerlingen aan het werk. Ze kregen twee opdrachten. De eerste opdracht was om naar de tempel te gaan om te

bidden. Dat hebben ze gedaan. Het gebed vervulde hen met grote vreugde (Lucas 24,50-53). De tweede opdracht is een missionaire opdracht, om niet naar de hemel te blijven staren, maar om om zich heen te kijken en goed te doen aan mensen die hulp nodig hebben. Met andere woorden doen wat Jezus gedaan heeft (Handelingen 1,9-11).

Over het uitvoeren van deze twee taken hadden de leerlingen twijfels, konden ze het wel? Voor zijn terugkeer naar zijn Vader zei Jezus: 'Ik weet dat het voor jullie moeilijk zal zijn. Daarom geef ik jullie een helper, de heilige Geest'.

Vandaag leven we in onzekere tijden. We weten, net als de leerlingen niet wat we precies moeten doen. Maar Gods geestkracht wil ons moed en veerkracht geven om te doen wat Jezus deed en wat God graag ziet dat we doen.

Welke wolk gaat het snelst om bij God te komen? De wolk waarop we mensen nabij mogen zijn en zij ons nabij zijn om bevrijd te worden van de dodelijke omsingeling van de eenzaamheid.

René Hornikx

